

Koolinoorte arhitektuurikonkurs 2023

„MINU UNISTUSTE PUIESTEE“

Kaarli puiestee lõik Kaarli kirikust Vabaduse väljakuni

Hea konkursist osavõtja, õpetaja ja juhendaja!

Olete tutvumas üheksanda üle-eestilise koolinoorte arhitektuurikonkursi juhendiga. Sel korral pakume noortele arhitektuurselt ja ruumiliselt lahendamiseks **Kaarli puistee lõigu Kaarli kirikust Vabaduse väljakuni Tallinnas**. Teemavalik ja mõneti ka ala asukoht on inspireeritud Euroopa rohepealinna tiitlist, mida Tallinn käesoleval aastal kannab. Puistee, mis ühendab Kaarli kirikut ja Vabaduse väljakut, on ruumiliselt üsna eraldatud, alakasutuses ja ei seo ümbritsevaid olulisi Tallinna maamärke. Kutsume õpilasi mõtlema, kuidas luua väliruum, mis viiks sujuvalt ja “roheliselt” Vabaduse väljakult Kaarli kirikusse ning seoks omavahel ümbritseva keskkonna ühtseks tervikuks.

Konkursi ülesandega soovime panna õpilasi märkama ja mõtlema meid ümbritsevast keskkonnast laiemalt ning anda neile võimalus meid ümbritseva ruumi loomisel ja kujundamisel kaasa mõelda. Ühtlasi loodame, et konkursil osalemise kaudu muutuvad nad ruumi suhtes ka edaspidi tähelepanelikumaks ning julgevad vajadusel oma arvamust avaldada (nt linnaplaneerimises osaleda). Mida rohkem inimesi ruumiteemadest huvitub ja ruumiloomes kaasa räägib, seda kirjum, mitmekülgsem ja kasutajasõbralikum ruum üheskoos luuakse.

Senini on õpilastel olnud lahendamiseks nii konkreetset kohad kui ka abstraktsemalt piiritletud ruum. Eelmistel aastatel on noored pakkunud põnevaid ruumilisi lahendusi teemadel: Kiviõli kahanev linn, Ikla piiriala, Tallinna Linnahalli katusemaastik, Tartu jõeäär, Paide keskväljak ning varasemalt unistuste koolimaja, koolihoov ja kodutänav.

Käesolev materjal annab lühida ülevaate konkursiga seonduvatest teemadest ja viiteid täiendavale materjalile. See jätab vabaduse käsitleda teemasid just nii põhjalikult kui on soov. Materjali võib kasutada nii ettevalmistuseks konkursist osavõtjal kui ka üldisemalt ruumi käsitlemiseks koolitundides (ruumiõppeks). Lisaks leiab meie kodulehelt www.nooredarhitektid.ee ka eelmiste aastate materjali teiste põnevate teemade, näidete ja mõttesuundadega.

Põnevat koolitundi ja edu konkursil osalemisel!

Arhitektuurikonkurss “Minu unistuste puiestee” on ideevõistlus, kuhu ootame osalejate visioone Kaarli puiestee lõigul Kaarli kirikust Vabaduse väljakuni.

Konkursil on oodatud osalema **5.-12. klasside** õpilased. Konkursitöö võib esitada üksi või paaristööna. Konkursitöö võib teha nii õpetaja juhendamisel kui ka iseseisvalt. Tööde esitamise tähtaeg ehk viimane postitamise kuupäev on reede, **24. november 2023**.

Kuna töid hinnatakse kahes astmes, siis sel aastal on gümnaasiumi ja põhikooli arvestuses erinev vormistuslik lähteülesanne.

Gümnaasiumi astmes palume vormistada visuaalse materjali ja seletuskirja mõnes **arvutiprogrammis**, s.t. visuaalne materjal (plaan ja vaated) peab olema vormistatud digitaalselt. Tööd võite esitada veebis, saates nt Dropboxi/Google Drive või mõne muu lingi, millel asuvad töö osad, aadressil mtu.linnalabor@gmail.com

Põhikooli astmes võib vormistada tööd nii arvutiprogrammis kui ka käsitsi. Jooniste tehnika on täiesti vaba, mh võib nt kasutada ka kollaaži, koloreeritud joonistusi, segatehnikaid jms. Käsitsi joonistatud tööd palume saata posti teel juuresoleval aadressil.

MTÜ Linnalabor
Telliskivi 60A, 10412 Tallinn

MINU UNISTUSTE PUIESTEE

Konkursitöö koosneb **visuaalsest materjalist** (plaan A3 ja 2-3 A4 lehte joonistena), **seletuskirjast** (kuni üks A4) ja **nimekaardist**.

Visuaalne materjal on Sinu kujundatud plaan mõõtkavas **1:1000** (A3 formaat, avaneb vajutades mõõtkaval) ja vaated vabalt valitud mõõtkavas, soovi korral olulised detailid. Plaani juures võib aluseks välja printida lisatud joonise või joonistada vabakäeliselt selle põhjal (seda siis põhikooli töödes). NB! Pane tähele, et soovi korral saad alusplaani pdfis lülitada sisse/ välja erinevaid kihte ja sulle ebavajaliku info kinni panna enne printimist.

Mõõtkava M 1:1000 tähendab seda, et 1 cm plaanil on päriselus 10 m. Mõõtkava teemat saab käsitleda näiteks matemaatikatunnis ehk viia plaani joonistamine läbi hoopis seal.

Plaan on joonistest kõige olulisem! Seal kajastub kogu ideekavandi lahendus – väikevormid, katendid, haljastus, linnamööbel, erinevad tegevus- või mängukohad jt elemendid. Selleks, et ka teised saaksid aru, mida plaanile märgitud on, tuleb plaanil lahti seletada **tingmärgid**. Lisaks tingmärkidele võid lisada plaanile ka selgitavaid märksõnu, mis aitaks tuleviku ruumi kasutusvõimalustest paremini aru saada. Kindlasti kujuta vaadatel ja detailijoonistel inimesi, et ka teised mõistaksid, kui suured või väikesed on joonistel kujutatud elemendid.

Seletuskiri kirjeldab Sinu kavandatud lahendust. Kujutle, et sul ei ole jooniseid ja skeemi, on ainult eriline nägemus, millest saad vaid kirja teel rääkida. Pea meeles, et seletuskiri ei ole ühe- või kahelauseline jutt. Selle eesmärk on kirjeldada lahti joonistel kujutatud ideed, neid põhjendada ning see aitab žüriil ja teistel vaatajatel aru saada, milliseid mõtteid ja unistusi soovitakse võistlustööga edasi anda.

Julgustame õpetajaid ka õppeainevahelisele koostööle – näiteks võib seletuskirja kirjutada emakeele tunnis.

Seletuskiri võiks koosneda järgmistest alateemadest:

- **Idee.** Proovi alustuseks kirja panna oma idee ühe lausega. Mis on Sinu nägemuse peamine mõte? Jätka üldisema kirjeldusega, mida Sinu loodu iseloomustab, mille poolest see eriline on, mis teistsugune ja miks või kellele see hea on.
- **Tegevused.** Kuidas saavad seda ala kasutada erinevad inimesed – mida saavad seal teha lapsed, täiskasvanud, vanemad inimesed? Mida saab seal teha suvel, aga mida talvel?
- **Materjalid, elemendid.** Kas on kasutatud rohkem looduslikke või tehismaterjale? Milline linnamööbel siia sobib? Milliseid katendeid ja detaile on lahenduses kasutatud, miks just neid?
- **Haljastus.** Kas oled ette näinud ka taimi või on tegu taimevaba ruumiga? Millist tunnet haljastus tekitab?
- **Detailid.** Kui pead vajalikuks mõnda detaili eriliselt esile tuua, siis kirjelda seda.

Pea kinni konkursi anonüümsuse reeglist – ära kirjuta oma nime joonistele ega seletuskirjale (gümnaasiumi puhul failinimesse). Kirjuta selle asemel igale lehele konkursitöö märksõna. **Märksõna** on lühike ja lihtne ühest või paarist sõnast koosnev vabalt valitud nimi või sõna, mis iseloomustab tööd, on omapärane ja meelde jääv. **NB! Ära kasuta märksõnana teemat - Minu unistuste puiestee.**

Nimekaart on lihtsalt eraldi leht, millel on kirjas:

- konkursitöö märksõna
- töö autori(te) nimed, klass ja kool (juhul kui töö tehakse huvikoolis, palume siiski märkida peale klassi, kus õpilane tavakoolis käib)
- autorite kontaktandmed (meiliaadress ja telefon)
- juhendaja nimi (kui töö oli juhendaja) ja kontaktandmed (meiliaadress ja telefon)

NB! Põhikooli töödel ei ole nimekaarti vaja eraldi ümbrikusse panna. Ühest koolist saadetavad tööd palume saata ühes või vajadusel mitmes ümbrikus, kus ühe töö materjalid on ühendatud tavalise kirjaklambriga. Kõiki töid eraldi ümbrikutesse ei ole tarvis panna. Samuti võib gümnaasiumitööd saata ühe lingina.

Konkurss on auhinnaline. Konkursi žürii, kuhu kuuluvad erialaspetsialistid, jagab välja **kolm auhinnalist kohta kahes vanusegrupis** (põhikool ja gümnaasium), erilisemad tööd märgitakse ära kiitusega. Konkursi tulemused avaldatakse detsembris konkursi kodulehel. Konkursile esitatud parimad tööd pannakse üles avalikus ruumis toimuvale näitusele. Näitus avatakse koos auhindamisega.

Konkursil osalemisega annavad autorid loa Linnalaborile avaldada tööd teemakohases kontekstis viidetega autorite nimedele.

Täiendavate küsimustega palume pöörduda Linnalabori poole meili teel johanna@linnalabor.ee või epp@linnalabor.ee. Lisainfo konkursi kohta ja eelmiste aastate juhendmaterjalid ning konkursitööd leiad lehelt www.nooredarhitektid.ee

Konkursi korraldamist toetavad Eesti Kultuuriministeerium

ja Tallinna Kesklinna Valitsus.

KESTLIK LINNARUUM

Küllap oled täheldanud, et kestlikkuse ja säästlikkuse teemad on aasta-aastalt saanud üha enam aktuaalseks. Kui kodus räägitakse ehk rohkem gaasi- või elektri hinnast ja rohepöördest just energiatarbimise raamistikus, siis avalikus ruumidebatis on arutlema hakatud rohkem liigse autostumise, erinevate liiklejate ja liiklusvahendite ühte ruumi mahutamise või rohelisema, vaimset tervist toetava ja elamisväärsema linna teemadel.

Mida tähendab autostumine ja miks räägime liigsest autostumisest?

Autostumine ehk järjest suurenev autode tootmine ja nende kasutamine transpordivahendina on tegelikult üks võrdlemisi loomulik linnaarengu trend, mis käib eelkõige sama sammu eeslinnastumise ehk suburbaniseerumisega. See tähendab, et linna kasvades rajatakse linnapiirile võrdlemisi monofunktsionaalseid elumajapiirkondi nn. magalaalasiid. Pahatihti toimub selline linnaruumiline areng läbimõtlemata, kuidas äärelinna elanike arvu kasvades see muule kohalikule infrastruktuurile - kooli- ja lasteaiakohad, töökohtade asukohad, avalikud teenused nagu poed, tervisekeskused, apteegid jne - täpselt mõjub.

Just eelkõige töökohad kipuvad äärelinna elanikel jääma kesklinna, mis tähendab, et hommikul ja õhtul on inimestel vaja saada kiiresti kodust tööle või vastupidi ning autot nähakse selles olukorras kõige mugavama ja sobilikuma võimalusena. Sellise hoiaku või arusaama juurdumisele aitab kaasa kehvasti korraldatud ühistranspordi- ja kergliiklusteede võrgustik. See tähendab, kui elanikel ei ole võimalik ühistranspordi või jalgrattaga mugavamalt aga eelkõige enam-vähem sama kiiresti kui autoga soovitud kohta jõuda, siis jäädaksegi eelistama autot.

Tänase linnaruumiarengu üks peamisi väljakutseid ongi, kuidas kujundada kõiki võimalikke liiklemiseks loodud alternatiive arvestav tänavaruum ja neid toetav liiklusvõrgustik ning kuidas toetada elanike tahet teha lühemaid käike jalgsi, kergliiklusvahendi või ühistranspordiga. Just viimase eesmärgi saavutamiseks püüavad linnad, k.a. Tallinn, rakendada "15 minuti linna" põhimõtet: kõik, mida elanikud linnas vajavad, peaks asuma nende kodust umbes 15-minutilise jalutuskäigu või jalgrattasõidu kaugusel, alates tervishoiust ja haridusest kuni toidupoodide ja haljasaladeni.

Loe lisaks:

1. <https://kultuur.err.ee/1102232/autostumine-on-tallinnas-probleem-aga-linn-autode-muga-vusi-piirama-ei-totta>

2. <https://pealinn.ee/2022/09/22/autostumine-on-kasvanud-peamiselt-keskmisest-madalam-a-sissetulekuga-tallinlaste-hulgas/>
3. <https://epl.delfi.ee/artikkel/120054046/madle-lippus-saastavate-autode-piiramine-poleks-koige-tohusam-kolm-olulist-sammu-autostumise-vahendamiseks>
4. <https://roheportaal.delfi.ee/artikkel/120227777/kas-kehvasti-kulutatud-miljonid-ekspertide-arvates-oleks-pronksi-tanavat-saanud-palju-paremini-renoveerida>
5. Tutvu nt mitte_tallinn Facebooki või Instagrami lehega.
6. <https://digi.geenius.ee/blogi/tuleviku-linn/15-minuti-linn-liidab-inimesi-hooneid-ja-nende-funktsioone/>
7. <https://greentallinn.eu/tallinna-planeerimine-lahtub-15-minuti-linna-kontseptsioonist/>
8. <https://novaator.err.ee/1608908057/linnastumist-leevendavaid-kompaktlinnu-piirab-fantaa-siavaesus>

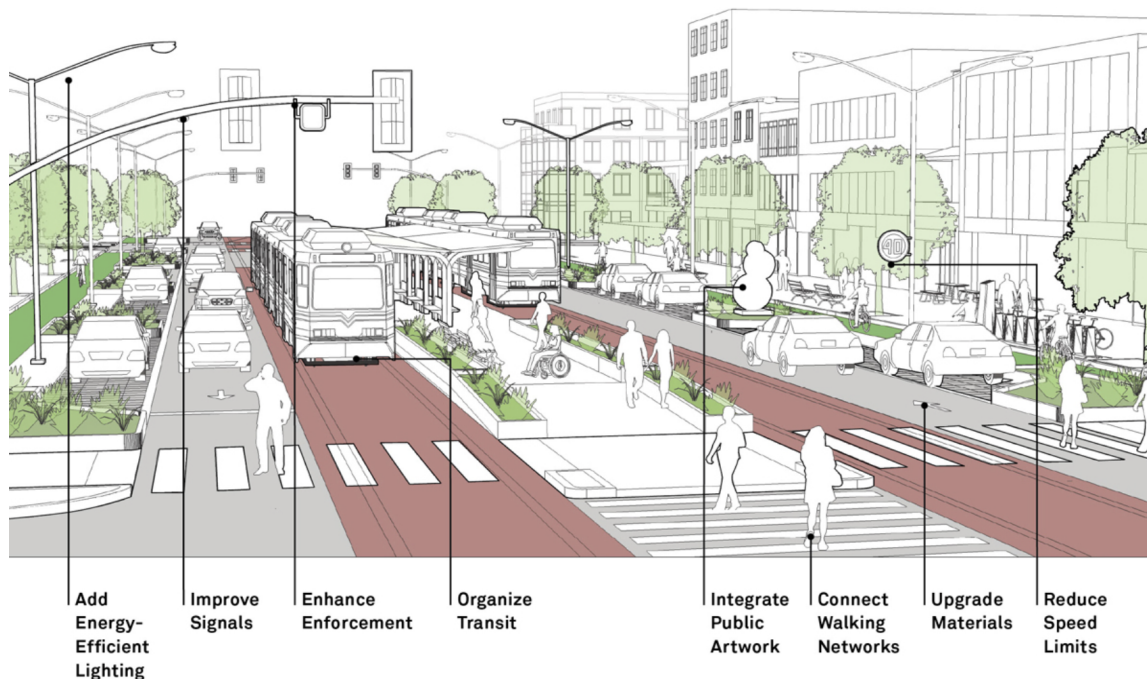
Erinevad liiklejad linnaruumis

Viimase viie aastaga on tänavaruumis liiklejate osas toimunud väga tuntav ja liiklejate käitumist mõjutav muutus - tõukerataste arvu kasv. Tegelikult on tore, et jalgrattale on kujunenud alternatiiv. Ent nagu jalgrattad, vajavad tänavaruumi ka tõukerattad. Eesti linnades on seoses jalg- ja tõukeratastega peamine mure korralikult läbimõtle mata ja/või väljaehitamata infrastruktuur, s.t. inimesed sooviksid ehk jalg- või tõukerattaga oma käike teha, kuid pole piisavalt jalgrattateid, need on lünklikud, neile puuduvad korralikud parklad või teeruumi tuleb jagada jalakäijate või mootorsõidukitega.

Kaasaegset ja kestlikku linna tänavaruumi planeerides tulekski pidevalt areneva liikleja profiiliga paremini arvestada, muutusi ette näha ning muutustega ka kiiresti kohaneda, nii et tänavaruum mahutaks kõiki - lapsed, eakad, ratastoolikasutajad, vanemad lastevankritega, tervisesportlased ja loomulikult igapäevatoimetusi tegevad jalakäijad. Äärmiselt tore oleks, kui tänavaruum oleks vastavalt erinevatele kiirustele jagatud ning ohutusribade ja haljastusega üksteisest eraldatud. Nt jalakäijad saaksid oma osa, jalg- ja tõukerattad oma ning mootorsõidukid oma. Nii väheneb ka erinevatest kiirustest tingitud kokkupõrgete oht.

Loe lisaks:

1. http://nooredarhitektid.ee/wp-content/uploads/2016/09/Linnakujundus_tekst_2016.pdf
2. Škljarova, Jana. 2019. Teadlikkus jagatud ruumi kontseptsioonist ja selle perspektiivid Eesti linnaplaneerimise praktikas. [Kättesaadav: <https://digikogu.taltech.ee/et/Item/b2371fea-e87e-4af0-af2d-e2a9c384debd>]

Tänavaprofili näide¹

Niita või mitte niita?

Lisaks eeltoodud teemadele, leiab üha suuremat kõlapinda kontseptsioon **kureeritud elurikkus**. Selle eesmärk on lihtne - tuua linnadesse tagasi loodust selle algses olemuses, s.t. vähem niita, vähem kujundada ja disainida, et linna haljasalad oleksid mitmekesisemad ja erinevaid linde, loomi ja putukaid ent ka inimesi kutsuvad. Kureeritud elurikkuse eestvedajad on seisukohal, et: “Elurikkuse suurendamine on linnades vajalik kliimamuutuste mõjude leevendamiseks ning liikide ja nende elupaikade kao vähendamiseks. Ka loob elurikkus inimestele vaimselt ja füüsiliselt parema elupaiga.”² Tartu on üks esimesi linnasid, kus on otsustatud vähem niita, eriti viimaste aastate põuaste suvede valguses.

Sarnane ettevõtmine on nt Putukaväil Tallinnas. Putukaväil on liigirikas niiduilmeline looduskeskkond, linnaosade vaheline rohekoridor ja liikumisruum inimestele, mis läbib 6 linnaosa. Putukaväil kulgeb piki endist raudteetammi ja tänast kõrgepingeliinide koridori. Kõrgepingeliinide viimisel maakaablisse vabaneb potentsiaal ülelinnaliseks linearpargiks.

¹ Allikas: <https://urbandesignforum.org/global-street-design-guide/>

² Allikas: <https://tartu2024.ee/elurikkus>

Kureeritud elurikkus Tartus³

Planeeritud putukaväil Tallinnas⁴

Loe lisaks:

1. <https://tartu2024.ee/elurikkus>
2. <https://www.delfi.ee/artikkel/120171696/kureeritud-elurikkus-toob-ja-loob-tartu-haljasaladele-rikkalikumalt-elu>
3. <https://www.putukavail.ee>

³ Foto autor Mana Kaasik, allikas

<https://www.delfi.ee/artikkel/120171696/kureeritud-elurikkus-toob-ja-loob-tartu-haljasaladele-rikkalikumalt-elu>

⁴ Allikas: <https://www.putukavail.ee/uuringud>

IDEEKAVANDIT ETTEVALMISTAV UURIMISTÖÖ

Arhitekti ja maastikuarhitekti ning linnaplaneerija töö oluline osa on kohapeal alaga tutvumine. Miljöö parem tunnetus ning ümbruse, inimeste liikumisteede ja tegevuste kaardistamine loob projektile vajaliku baasi. Konkursiala külastamine ning selle läheduses ringi uidades ruumi märkamine ja märkmete tegemine (selleks sobivad nii vabakäelised visandid, fotod, olulised märksõnad, muljed, hinnangud ja emotsioonid) võiks olla osa konkursitööst. Kuigi Kaarli puistee võib tunduda tuttav ja varasemalt külastatud, siis soovitame seda ikkagi uuesti külastada ja konkursi ülesande võtmes analüüsida.

Sellist ettevalmistust ja taustauuringut saab kombineerida ka mõne teise ainega, nt ajaloo ja ühiskonnaõpetusega. Samuti võib palju kasu olla kandva idee kujunemisloos ajalooliste fotode uurimine, vanad ajaleheartiklid või muu ajalooline materjal. Kohapeal tehtud märkmeid ja skitse võib lisada ka konkursitööle juurde, et seda ilmestada või oma ideed edasi anda ja näidata seotust olemasoleva olukorraga.

Kõige paremat infot saab muidugi siis, kui konkursialal pikemalt viibida või seda erinevatel aegadel külastada. Jälgides, kuidas ruumi praegu kasutatakse, kust kuhu liiguvad inimesed, kust tõuseb ja kuhu loojub päike luuakse kujutelm sellest, milline võiks see ruum tulevikus välja näha. Seega kui vähegi võimalik, soovitame samas kohas käia erinevatel kellaaegadel ja nädalapäevadel ning erinevate ilmaoludega, sest nii saab ühest kohast mitu täiesti erinevat ruumikogemust.

Kui kohapeale siiski ei jõua, soovitame kindlasti tutvuda alaga *GoogleMaps* kaudu (*Streetview*) ning vaadata seejuures tingimata ka konkursialast kaugemale (*GoogleMaps* alternatiivina võib kasutada ka Maanteeameti⁵ või Mapillary⁶ rakendust). Sidusa ruumi loomisel on alati äärmiselt oluline vaadata kaugemale, õppida tundma konteksti. Kuidas suhestub praegune puistee seda ümbritseva ruumiga? Milliseid objekte ta ühendab ning kuidas saaks teekond nende vahel teha paremaks? Millised võiksid olla piirkonna üldised arengusuunad - uushoonestus, liikluslahendused?

⁵ Allikas: <https://tugi.maant.ee/pilt.php?key=IjwinGROaI6a-QpDWg-4tw>

⁶ Allikas:

<https://www.mapillary.com/app/?lat=57.873232279647965&lng=24.380570940154016&z=17&pKey=udlFtxRMaK05IGO4Fyp9Sg>

Maa-ameti kaardirakenduses⁷ on võimalik tutvuda erinevate kaardikihtidega. Vali kaardirakenduses võistlusala ja uuri, kuidas see erinevatel kaardikihtidel esitatud on. Millised rõhuasetused erinevatel kihtidel silma jäävad? Uuri ka ajaloolisi kaarte⁸. Sama ülesannet saab esmalt teha ka kodukoha põhisel, kui see tundub õpilastele ruumiliselt paremini tajutav.

Kaarti uurides saab hea ülevaate peamistest liikumisteedest, olulisematest maamärkidest. Taustainfot tasub otsida ka veebist, näiteks erinevaid tänapäevaseid (nt Maa-ameti fotoladu) kui ka ajaloolisi fotosid, ning seda saab jällegi kombineerida mõne teise ainetunniga (materjali otsimine, analüüs, refereerimine, esitus jms). Erinevate ajalookihtide uurimiseks on hea kasutada nt portaali Ajapaik fotorakendust.

⁷ Allikas: <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>

⁸ Allikas: <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/ajalooline>

VÕISTLUSALA

Seekord liigume teemaga Tallinnasse Kaarli puiesteele. Konkursiala paikneb Kaarli kiriku ja Vabaduse väljaku vahelisel Kaarli puiestee lõigul. Sel aastal on tööde ettevalmistamiseks ja vormistamiseks ettenähtud tavalisest lühem periood, kuid sellegipoolest julgustame noori mõtlema raamidest välja, sõna otseses mõttes. **Nimelt on fikseeritud konkursiala, millele lahendust kindlasti ootame, Kaarli puiestee lõik Toompuiestee ja Kaarli pst ristist Vabaduse väljakuni, koos Kaarli kiriku ja tänavaruumiga.** Et aga arhitekt ja linnaplaneerija peab ettenähtud piiridest välja mõtlema ja lahendatava ala ümbritsevasse sujuvalt sobitama, siis ambitsioonikamatel noortel soovime kaasata alasse ka vastrenoveeritava Rahvusraamatukogu ja Tõnismäe haljaku.

Järgnevalt põgus ülevaate teemadest, millele võiks ideekavandit koostades mõelda.

HALJASTUS

Kaarli puiesteed ilmestavad puuderead ehk alleed, mis kindlasti peaksid säilima. Samas tuleks mõelda erinevate haljastusgruppide peale - madalamad puud, põõsad, püsikud, murupinnad, aga ka ronitaimed jms. Kuidas luua olemasolevate suursuguste puudele lisaks haljastust, mis mitmekesistab nii looduslikke kooslusi kui pakub ka ruumis liikujatele elamusi?

Mitmekülgne ja mitmerindelne tänavahaljastus Rootsis⁹

Lisaks kohtkindlale haljastusele võib mõelda ka konteinerite peale. Konteinerhaljastus elavdab alasid nagu trepid, avarad terrassid ja sillutatud pinnad, tuues tihtipeale esile seeläbi muid märkamatuks jäävaid kauneid detaile. Samuti võimaldab konteinerhaljastus vahetada äraõitsenud lilled sujuvalt õitsvate vastu ning luua ajutisi kompositsioone tähtpäevade ja sündmuste puhuks, sest haljastust saab vastavalt vajadusele ümber paigutada. Aga miks mitte kasutada konteinerites ilutaimedena hoopis meile igapäevaselt tuntud köögivilju, maitsetaimi jms või rajada hoopis rohkem lõhnameelele suunatud lahendusi.

⁹ Allikas: <https://landezine.com/jaktgatan-and-lovangsgatan/>

Efektse välimusega toidutaimed linnaruumis¹⁰

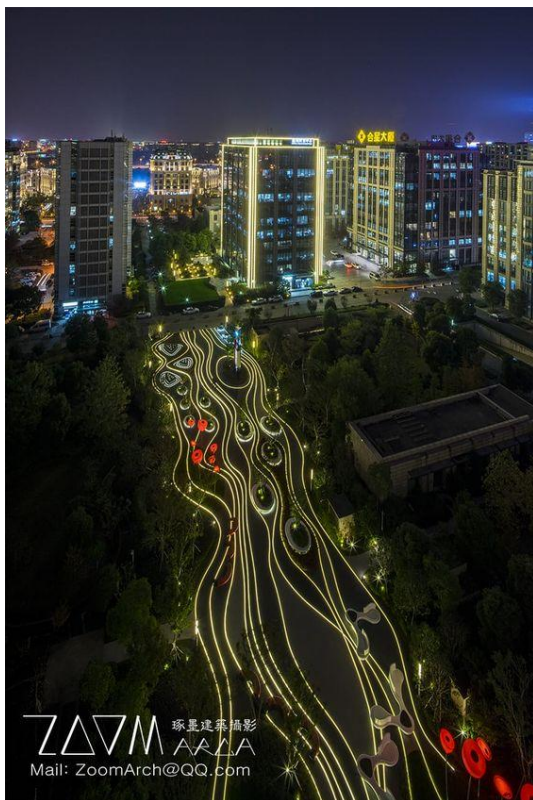
Linnaruumi liigendamine haljastusega, vasemal Manchester, UK¹¹; paremal Kolding, Taani. Erakogu

¹⁰ Allikas: <https://www.aiaidee.ee/tag/linnahaljastus/>

¹¹ Allikas: <https://www.pinterest.com/pin/844493671889019/>

VALGUSTUS

Linnaruumi kavandamisel on oluline roll ka valgustusel. Eestis on pimedat aega palju, kuid erinevad valguslahendused annavad palju võimalusi selle parandamiseks. Samas on oluline jälgida, et lisanduv valgus ei tekitaks liigselt valgusreostust. Vahel arvatakse, et “hea valgustatus” on liigne või üle valgustamine, aga tegelikkuses see hoopis kahjustab keskkonda - nii inimeste heaolu (nt hoonetesse sissetungiv valgus või pimestusräigus valgustist), majandust (energia ületarbimine) kui ka normaalseid looduslikke protsesse (ajab segi loomade öö- ja päevarütmi, toob kaasa mitmete liikide arvukuse vähenemise ning muutuseid taimestikis).

Shanghai Langshizangfengi pargi öine valgustus¹²

Valgustielement Helsingis¹³

Väliruum peab olema vajalikul määral nähtav ja turvaline läbida-kasutada, samal ajal saab valgustus välja tuua võluvaid objekte või luua meeleolusid, mis päeval tunduvad nii tavalised või ilmselged (nt puud, müüriorvad, jalakäigutunnelid jne). Valgust saab lisada erinevate

¹² Allikas: <https://mooool.com/en/shanghai-langshizangfeng-belt-collins.html>

¹³ Allikas: <http://www.henrikkam.com/art>

valgustitega - mastvalgustid, pollarid, prožektorid. Kuid samuti on võimalik integreerida valgus kujunduselementide sisse ning moodustada põnevaid lahendusi. Kaasaegsemad viisid hõlmavad ka nn tarku kõnniteid, mis salvestavad päeval päikesevalgust ja öösel helendavad. Kuidas saaksid valgusega tekitada meeldiva ja kutsuva ala?

Valgusinstallatsioon Teheranis¹⁴

Kõnnitee äärekivisse integreeritud valgustus¹⁵

¹⁴ Allikas: <https://www.designboom.com/art/aepioneer-light-tunnel-tehran-11-08-2016/>

¹⁵ Allikas:

https://www.boredpanda.com/design-therapy-pics/?utm_source=pinterest&utm_medium=social&utm_campaign=organic

LINNAMÖÖBEL

Linnamööbli puhul võiks tähelepanu eelkõige suunata sellele, et esmalt oleks see kasutajasõbralik ja ilmastikukindel. Ideaalne linnamööbel on multifunktsionaalne, st pakub lisaks istumisele ka võimalusi muudeks tegevusteks. Linnamööbel võib hõlmata mänguväljaku elemente või ollagi üks suur mänguväljak (sh ei tasu unustada, et ka suurematele-vanematele inimestele tegelikult meeldib mängulisus).

Pink-lillekonteiner - Tallinna Taskupargis¹⁶

Pink ei pea olema vaid pink! Lisaks võib linnamööbel pakkuda kaetud ruumi, varjulisemaid omaetteolemise kohti, seltskondadega ajaveetmise võimalusi, esinemispaiku, liikumisrõõmu ja puhkehetki. Samuti võib kunst olla osa ruumikujundusest - nt skulptuur, mida saab lisaks vaatamisele ka päriselt kasutada.

¹⁶Allikas:

<https://www.facebook.com/KesklinnaValitsus/photos/a.738944646168706/5665997930129995/>

Modulaarne linnamööbel¹⁷

Kindlasti leiad põnevat lugemist ka eelmiste aastate konkursside juhendmaterjalidest:

- [Tänavaruumi kavandamine](#)
- [Linnaväljak](#)
- [Jõeäärne tegevusruum](#)
- [Katusemaastik](#)
- [Piiriala](#)

¹⁷Allikas: <https://designers.org/design.php?ID=102377>

KONTROLLKÜSIMUSED

Enne projekti kallale asumist ja ruumiliste lahenduste väljamõtlemist tasub korraaks aeg võtta ja mõelda, kas on olemas vastused järgmistele küsimustele:

- Kus asuvad eri ilmakaared? Kuidas liigub päike?
- Millised hooned ja asutused paiknevad konkursiala läheduses?
- Kes ruumi kasutavad? Kes võiksid tulevikus seda ruumi kasutada?
- Milliseid tegevusi praegu siin teha saab? Millest on puudus? Mida tahaksid teha erinevad inimesed erinevas vanuses? Mida on nende tegevuste jaoks vaja lisada?
- Kas tegevus- ja olemisruumi saavad mugavalt kasutada ka erivajadustega inimesed?
- Kuidas teha nii, et ruum oleks kutsuv?
- Mis võiks olla haljastuse eesmärk (puude vari, muruplats, lillepeenar, söödavate taimede aed, ronitaimedega varjestus, põõsaste või kõrrelistega piiride tähistamine jne)?
- Milline on linnamööbel? Kuidas valgustada ruumi pimedal ajal? Mis on valgustuse eesmärk - turvalisus, tähelepanu tõmbamine, meeleolu loomine?

Head mõttelendu!